

Albert Zents: 'Ook een brownswisskoe moet je goed managen'

Op weg naar honderd procent brown swiss

Een dertig procent hogere voerwinst. Dat is de troef waarmee Albert en Brigit Zents zich weten te onderscheiden van collega-bedrijven. Voornamelijk dankzij de keuze voor het brownswiss-ras, zo meent Zents. Ze fokten vooralsnog twee stieren voor de ki en Margje 430 won voor de tweede maal de eiwitbokaal.

tekst **Tijmen van Zessen**

Spijkerharde benen en blokken van klauwen. Wie de nieuwe stal van Albert (49) en Brigit (42) Zents binnenstapt, kijkt niet eerst naar het type boxen, het type vloer of de gekozen ventilatievorm. Nee, wie enigszins vertrouwd is met koeien, valt het direct op: de veestapel van Zents is uitgerust met krachtig beenwerk. En over de hardheid van de lichaamsbouw valt al evenmin te twisten. De zestig melkkoeien op het bedrijf in Vorden zijn voor 75 procent raszuiver brown swiss. 'Als een brownswisskoe ziek wordt, krabbelt ze eerder weer op dan een holsteinkoe', klinkt Albert Zents stellig.

Accent op eiwit en uiers

Zents past sinds tien jaar een verdringingskruising toe, hij wil naar een volledig raszuivere brownswissveestapel. 'Ik heb nog wel een periode wat teruggekruist, maar dan ging het beenwerk toch snel weer achteruit.'

De aanleiding om aan de slag te gaan met een ander ras is niet geboren uit onvrede over de mrij- of holsteinkoeien die Zents' vader in de jaren tachtig molk. De brownswisskoe paste alleen beter in de strategie die Zents met zijn bedrijf wilde volgen. 'In 1994 ben ik samen met Brigit in het bedrijf gestapt. Het quotum was in die jaren heel duur, het was niet interessant om meer productie onder de koeien te fokken. De wens om hogere gehalten te krijgen was er wel. Met hogere gehalten was er binnen de mogelijkheden van het quotum en de ruimte in de stal een hogere marge te verdienen. We

de wachtstal en zijn gefokt uit Zents' eigen Margjekoefamilie. Emerlend is een kleinzoon van Margje 430 (v. Gornos), die dit jaar opnieuw de eiwitbokaal op haar naam zet (zie kader pagina 20). Zijn moeder Margje 478 (v. Jublend) was met 88 punten ingeschreven en vertegenwoordigde het brownswissras op de NRM van 2010. Vorig jaar brak ze op onfortuinlijke wijze haar voorpoot. 'Het gebeurde tijdens een vechtpartij in de afdeling droge koeien. We hebben de poot in

konden gewoon niet meer koeien melken dan de zestig die op dat moment in de stal pasten.'

Het melkquotum is mondjesmaat uitgebreid tot een omvang van 520.000 kilo melk en de hoge gehalten zijn er gekomen. De huidige mpr-statistieken staan op een rollend jaargemiddelde van 8700 kg melk met 4,90% vet en 3,80% eiwit. Vóór het brownswisstijdperk lag dit op 9000 kg melk met 4,50% vet en 3,50% eiwit. Volgens Zents komen verschillen niet alleen door het ras, maar ook door selectie: 'Op eiwit wil ik niet toegeven. Het is hier hoog en dat wil ik ook zo houden. Een eiwitverlager gebruik ik daarom niet. Goede uiers vind ik ook heel belangrijk, de benen zijn doorgaans wel goed, al bestaat daarin ook spreiding in het ras.'

Bruine stiermoeders

Dat het exterieur niet onbelangrijk is voor Zents, blijkt wel uit het jongste rapport van de bedrijfsinspectie, dat op roodbontbasis op een gemiddelde van 83,7 punten voor jong en oud staat. Zents melkt dochters van stieren als Encore, Etvei en Jublend. De stieren waar hij op dit moment mee insemineert, zijn Prohuvo, de hoogst geïndexeerde brownswisstier, Alibaba, Padua, Juhus, Prosley Juleng, Emerlend en Preamer. Emerlend en Preamer vormen een bijzonder stel; ze staan bij KI Kampen in

Margje 525 (v. Precise), 88 punten, moeder van Preamer. Productie: 4.03 305 10.961 4,91 3,64 lw 108

Albert Zents

Albert en Brigit Zents melken in Vorden zestig brownswisskoeien. De productie en het exterieur van de koeien doen niet onder voor die van hun holsteincollega's. Op 9 september organiseert het bedrijf een open dag.

Aantal koeien:	60
Melkquotum:	520.000 kg
Grond:	39 hectare
Mpr:	8700 kg melk, 4,90% vet, 3,80% eiwit

het gips laten zetten en ze heeft gelukkig nog een vaarskalf gebracht, maar langer kon ze niet blijven.'

De moeder van Preamer, een zoon van het Amerikaanse eiwitkanon Beamer, is er nog wel. Margje 525 (v. Precise) is eveneens met 88 punten ingeboekt en produceerde in haar derde lactatie 10.961 kg melk met 4,91% vet en 3,64% eiwit in 305 dagen. Als Zents haar naar het voerhek dirigeert, springen niet alleen de keiharde benen in het oog, maar ook de vast aangehechte uier.

Niet anders verzorgen

Is er dan niets dat het ras in diskrediet kan brengen? Kritieken als taai melken, slecht drinkende kalveren en een pittig karakter zijn toch niet van de lucht? En ook de uier- en kruisvorm verdienen volgens sommigen de aandacht. 'Bepaalde lijnen in het ras kenmerken zich met oplopende kruizen, maar er zijn genoeg mogelijkheden om daar bij weg te blij-

ven. Op melksnelheid en drinkgedrag van de kalveren is streng geselecteerd in het ras. De eerste stieren die ik inzette, bleken achteraf gezien een goede melksnelheid te vererven. Als dat niet zo was geweest, had ik nu denk ik geen brownswisskoeien', zegt Zents eerlijk, om er snel aan toe te voegen: 'Etazon Energy heeft wat dat betreft veel kapotgemaakt. Hij is in Nederland veel gebruikt en vererfde een trage melksnelheid.'

Een brownswisskoe vraagt volgens Zents niet om een ander management. De koeien zijn ongeveer even groot als holsteinkoeien en kunnen uitstekend uit de voeten met maisrijke rantsoenen. 'Mijn indruk is dat een brownswisskoe het eiwit beter benut dan een gemiddelde koe. Als de voer voorlichter twee kilo eiwit brok uitrekt, voer ik er altijd anderhalve, anders wordt het ureum te hoog.' Neiging tot vervetten hebben de koeien volgens Zents niet, er is voldoende wil om melk te produceren. In het overzicht

Margje 478, moeder van Emerlend. Prod.: 5.06 305 11.889 4,49 3,94

Margje 594 (v. Vigor), 88 punten, prod.: 305 8402 4,44 3,50

van de rasgemiddelden van Nederlandse stamboekkoeien staat het brownswissras met 629 kilo vet en eiwit op de derde plaats voor productie, achter de zwartbonte en de roodbonte holstein. 'Brownswisskoeien groeien enorm uit. Ze zijn laatrijp, maar de productie-aanleg is vrij hoog. Het is niet zo dat brown swiss een ras is waarmee je van problemen afkomt, ook een brownswisskoe moet je goed managen.'

Dertig procent meer voerwinst

Zents voert drie soorten krachtvoer in de krachtvoerautomaten: een productiebrok, een eiwitrijke brok en een standaardbrok. De maximale krachtvoergift ligt op tien kilo per koe per dag. Met deze aanpak komt het krachtvoerverbruik uit op een doorsnee 22 kilo per honderd kilo meetmelk en is Zents per kilo meetmelk 6,1 eurocent kwijt aan de mengvoerleverancier. Het ruwvoermenu is eenvoudig: 50 procent mais, vijftig procent gras, 365 dagen per jaar. De koeien staan zomer en winter op stal. 'Dat is vooral een gevolg van de verkaveling en de bosrijke omgeving', merkt Zents op. 'Koeien gaan vaak onder de bomen aan de perceelsranden liggen. Met warm weer geeft dat een verhoogd risico

op mastitis en in het hout komen veel muggen en vliegen voor.'

Mede omdat de koeien altijd binnen blijven, heeft Zents in zijn nieuwe stal opnieuw voor diepstrooiselboxen gekozen. De hoge kosten van 5000 euro per jaar, ofwel één eurocent per kilo meetmelk, neemt hij op de koop toe. 'Het voorkomt dikke hakken bij de koeien en onnodig verlies van melkproductie.'

Maar hoe zit het dan met die hoge marge? Ooit toch het vertrekpunt bij de keuze voor brown swiss? 'Dankzij de hoge gehalten is de voerwinst dertig procent hoger dan gemiddeld; we halen zomaar een cent of drie extra melkgeld per kilo melk. Verder is de omzet en aanwas niet verkeerd; een koe voor de slacht weegt gemiddeld 350 kilo geslacht gewicht. En de prijs van brownswisskalveren is niet hoger dan die van holsteinkalveren, maar een kruisling met Belgisch witblauw is juist erg luxe. Zo'n kalf brengt toch 350 euro op', legt Zents uit, die tussen de 15 en 20 procent van zijn koeien inkruist met Belgisch-witblauwstieren.

Maar ondanks een hoge voerwinst is de marge niet bovengemiddeld. Het inkomen uit de totale bedrijfsvoering is vergelijkbaar met dat van collega-bedrijven. Daarover is Zents open: 'De loonwerk-

kosten zijn hier hoger omdat we al het gras moeten inkuilen. Tien procent van de oppervlakte zijn we kwijt als gevolg van houtschade. Dat is schade in de vorm van opbrengstderving. De randen van het perceel moeten we wel maaien en inkuilen en bemesten, maar leveren weinig gras op.' Zents gebruikt in totaal 39 hectare land, waarvan er 7 tot zijn eigendom behoren. De pachtkosten zijn daarvoor eveneens bovengemiddeld.

Terugverdienen

De financiering is met dertig cent per kilo melk niet buiten proporties. De extra financiering voor de nieuwe stal bleef beperkt omdat Zents een deel met eigen vermogen financierde en hij niet investeerde in nieuwe melktechniek. Er is ruimte voor tachtig melkgevende koeien en dat is voorlopig voldoende. 'We hebben nu een leuk gezinsbedrijf. Ik moet nog maar afwachten of ik een opvolger krijg, dus verder uitbreiden heeft nu weinig zin. Bovendien las ik onlangs nog dat Deense bedrijven van honderd koeien een beter rendement draaien dan bedrijven met tweehonderd koeien. Het rendement op melkveebedrijven is nu eenmaal niet zo groot dat je een uitbreiding zomaar weer terugverdient.' |

Eiwitbokaal voor Margje 430

Margje 430 (v. Gornos) wint dit jaar opnieuw de eiwitbokaal voor brownswisskoeien. De brownswissclub kende de eiwitbokaal in 2009 ook toe aan de Gornosdochter. De met 88 punten ingeschreven Margje produceerde in haar zesde lijst in 305 dagen 12.899 kg melk met 4,75% vet en 3,81% eiwit. De brownswissclub reikt de bokaal jaarlijks uit aan

Margje 430, winnares eiwitbokaal 2011

de koe met de meeste kilo's eiwit in 305 dagen, gekoppeld aan een eiwitpercentagete van minimaal 3,70 en minstens vijftig procent brownswissbloed. Margje krijgt de eiwitbokaal op 9 september, tijdens een open dag op het bedrijf – met de nieuwe stal – van haar verzorgers Albert en Brigit Zents in Vorden.

👉 Kijk voor bewegende beelden van Margje op www.veeteelt.nl